

Chicago (including Western suburbs) newsletter

Winter in America

Winter in America is cold, and the nights are getting colder. En dat is een waar woord, juist ook deze winter. Amerika is het land van de klassieke winter, zeker in het midden westen. Elke paar dagen vallen sneeuwbuien die tot wel 20 centimeter neerslag brengen. Een of twee *blizzards* die het hele publieke leven lamleggen met tot een halve meter *accumulation* teisteren de streek elk jaar. En als de sneeuwval voorbij is zakt het kwik tot onder de min twintig Celcius. Daar kan een stijve noorderwind bij waaien. Weken lang sneeuwpret, skien en langlaufen, en op een beperkt aantal plaatsen ook schaatsen. Goede kleding en andere voorbereidingen zijn onontbeerlijk, maar dan heb je maandenlange winterpret in de donkere maanden voor en vooral na de kerst.

De winter voelt hier heel anders aan dan in de lage landen. Dat komt door het landklimaat, en door de nabijheid van de grote water vlakte van Lake Michigan. Zijn het de kristalheldere nachten waar je de vliegtuigen tot ver buiten O'Hare in de lucht tegen de sterren afgebeeld kunt zien aan komen vliegen? Is het de toeter van de trein die in de koude vriesnacht kraakhelder en luid alsof vlak naast de deur doorklinkt? Is het de gure noordenwind die rechstreeks van de pool waait? Het knisperen van het ijs dat al na twee dagen vormt onder de donsachte sneeuw waar je recht doorheen zakt? De plotseling opkomende *lake effect* sneeuwbuien? De binnenwaaiende ijsregens?

Tis the Season

Winter in Amerika wordt ruim van te voren aangekondigd, niet door ijzel of natte sneeuw, maar door de komst van de feestdagen, *the Season* zoals het hier heet, of als er verduidelijking nodig is *Holiday Season*. In het verleden werd het jaar, ook in Nederland, ingedeeld op basis van kerkelijke feestdagen, luister er de muziek van Bach, 250 jaar geleden overleden zoals je wel gemerkt zult hebben afgelopen jaar, maar op na. In de V.S. worden deze rituelen nog steeds gebruikt om het jaar in te delen. En een dag vrij heet hier nog steeds een heilige dag.

De zomer begint met *Memorial day*, laatste maandag van Mei, alhoewel ik nog niemand heb gesproken die weet wat herdacht moet worden, en eindigt *Labour day*, de maandag na het tweede weekend in September. De meeste feestdagen vallen op maandag, een traditie die de Amerikanen *conveniently* hebben overgenomen van de paasmaandag van de kerk, die hier overigens geen vrije dag is. Het *Season* wordt aangekondigd door het snoepfestival dat *Halloween* heet, weliswaar geen vrije dag maar alles en iedereen wordt opgepoetst in vooral oranje, de *pumpkin color*. De kinderen zijn uiteraard weken in feeststemming nadat ze groteske hoeveelheden snoep hebben opgehaald. De serieuze ondertoon, allerzielen, wordt vooral door Mexicanen beleefd. Voor de ouderen is het nog even doorbijten, maar met *Thanksgiving*, de derde donderdag in november beginnen ook voor hen de blije tijden. De dag na *Thanksgiving* verschijnen de eerste lampjes aan de huizen. Soms die dag gekocht want het koopseizoen begint met de *Thanksgiving* uitverkoop, vaak al om zes uur in de ochtend. De drukste winkeldag van het jaar! Daar mengen wij ons dus niet in. Het aantal versieringen groeit snel aan tot, al voor Sinterklaas die ze hier vaag kennen, alle huizen zijn opgetooid met lampjes, wit en gekleurd, hangend en staand, knipperend en gewoon, over struiken en bomen heen gedrapeerd, met meestal ruim verlichte herten en reën in de voortuin met soms een

arrenslee erachter, en ook nog *floodlights* en andere professionele verlichtingsmiddelen voor, achter, onder en bovenop het huis geïnstalleerd.

De dag voor kerst stopt het grote kopen. Dan vieren we kerst, en feest, en dan is het tijd voor het grote ruilen. Elk kado dat niet bevalt wordt zonder mededogen en vaak zonder bonnetje geruild. Als je dacht dat de dolle dagen bij de Bijenkorf ruig waren laat me je gerust stellen; het kan véél erger! De lampjes blijven ons gezelschap houden tot half januari. Dan komt Chicago echt in de greep van de winter en zijn de *fun* tijden voorbij.

Chicago heeft een landklimaat, en dat maakt dat het weer een vaster karakter heeft dan in West Europa. Ik noem het een duidelijk klimaat. In juni is het warm, juli en augustus zijn snikheet, begin oktober heb je *Indian Summer*, en januari en februari zijn diepvries koud. Amerikanen bestendigen die vastigheid in de voortgang van de seizoenen door deze niet alleen met feestdagen maar ook met merkwaardige rituelen te markeren. Enige daarvan hebben we hierboven besproken. Maar er is meer.

Exhibit A: Het Leger des Heils. Drie weken, op sommige plekken vier, voor de kerst verschijnen de bekende rode potten op straat. Geen vetpotten, maar uitgegroeide collecte schalen die letterlijk op elke straathoek in de stad worden neergezet, altijd met een bemanning, vaker niet dan wel vrouwen, van minimaal twee personen. Meestal in het bekende uniform gestoken. Om te beginnen op vaste plekken zoals in mijn loop van het station naar de uitgang op Madison via 2 North Riverside Plaza, waar het hele jaar door een eenzaam volhardende oudere heilsoldaat zijn vaste plek heeft.

Maar als het seizoen begint worden nieuwe fronten geopend en de bestaande met vermeerderde energie ter hand genomen. De pot wordt neergezet, de heilsoldaten ernaast. De aandacht wordt getrokken door luid, indringend, en continue bellen. Dat bellen verdwijnt niet meer uit je oren, te meer omdat je het zich op elke straathoek herhaald. Alle belletjes hebben precies dezelfde toonhoogte, heel irritant. Men is verder niet opdringerig naar het winkelende en werkende publiek, een aangemane uitzondering op de regel hier.

Twee weken voor de kerstweek komen de hulptroepen ten tonele. Dames maar vooral heren die recent een flinke schrob beurt hebben ondergaan, goed geschoren en geknipt zijn, en schoongewassen tweedehands kleren hebben aangetrokken gekregen komen de troepen versterken. Altijd met een of twee heilsoldaten in de onmiddellijke nabijheid. De hulptroepen begrijpen niet altijd hun rol. Soms dwalen ze enigzins doelloos in de buurt van de pot rond. Soms verwachten ze een aalmoes in hun hand gedeponerd. Maar gaandeweg krijgen ze door wat van hen wordt verwacht en colportereren ze naar hartelust het langslopende publiek hun missive.

Dan begint ook het zingen. Dat is op zich niet eens zo erg. Kerstliederen zijn, mits goed ten gehore gebracht in de juiste setting, en de donkere dagen voor de kerst vormen het ideale décor, zeer wel te pruimen. We doen er thuis ook aan mee. Niet zo leuk als Sinterklaas liedjes, maar toch zeer sfeervol. De *crew* wordt aangevuld met een lid die een goede stem heeft. Die zingt uit een boek, een aangename verrassing als je als commmutter 's ochtends op weg naar kantoor door de stationshal loopt, want het leger selecteert goede stemmen. Na een paar dagen wordt het grotere geschut ingezet. Twee of drie zangers of zangeressen, soms onder begeleiding van een tamboerein of een portable keyboard. Op mijn vaste loop, in die gang tussen de stationshal en de uitgang, wordt ook regelmatig een bugel speler geposteert. Heel mooi, alleen moest dat geklingel met dat belletje tijdens het spelen ophouden. Het brengt de toeteraar ritmisch in de war, hoor je dat niet, klokken robot!?

In de laatste week voor kerstmis worden alle registers opengetrokken. Op strategische posities in de stad worden kleine koren geposteerd. De muzikale begeleiding bij de overige posten wordt uitgebreid met blaasinstrumenten of houtblazers. Daarmee schiet het leger zijn doel

enigszins voorbij want het volume dat een tuba produceert maskeert de goede bedoelingen van de zangers met een indrukwekkend doorklinkend volume in een volle stationsgang, maar in de openlucht is het goed te doen. De meeste kantoorgebouwen, die al wekenlang grote versieringen in de hal hebben staan met vaker wel dan niet bewegende poppen e.d., gaan de concurrentie aan met schoolkoren, *high schools* zijn niet meer in staat een normaal lesschema te draaien, en orkestjes, tot *steel bands* aan toe. Al deze muzikale vreugde mengt met het winkelende publiek, in het seizoen geven de Amerikanen gemiddeld per persoon 840 dollar aan cadeaus uit, en resulteert in een geluids muur waar Phil Spector waarschijnlijk zijn inspiratie vandaan heeft gehaald. En iedereen loopt rond met dezelfde brandende vraag? Wordt het een witte kerst?

Is het niet koud?

Het kan in deze streek knap koud worden. Niet zo koud als in Canada, daar komt de kou tenslotte vandaan, maar als de wind uit de juiste hoek waait en de lucht niet te vochtig is kan het goed fris wezen.

De afgelopen winter was een kwakkel gebeuren, met slechts drie weken een fatsoenlijke laag sneeuw aan de grond en niet één *blizzard*, maar dat deed voor ons niet af aan het ouderwetse wintergevoel. De koude lucht is droog, en prikkelend. De sneeuw is fluffig, met een laag vochtgehalte niet geschikt om sneeuwballen van te maken maar perfect om op te glijden. De sneeuw knispert tijdens het lopen en in de ochtend schitteren de ijskristallen die er in zitten. Van midden december tot twee maanden later kwam de temperatuur niet of nauwelijks boven het vriespunt uit. Drie keer daalde het kwik tot subzero, dus onder 17 Celsius in de min. Dat is koud als je, al is het maar vijf minuten, op de bus moet wachten. Fietsen doe ik niet meer bij zulke temperaturen. De twee jaar daarvoor was ook kwakkelen met maar één *blizzard*, maar dit jaar belooft alles goed te maken.

Hoe ze dat in juni al konden voorspellen weet ik niet, maar het is in ieder geval uitgekomen. In oktober zakte het kwik, zoals het hoort, al een paar nachten door tot onder het vriespunt. Geen nood, overdag kan het nog zeer aangenaam zijn. Maar wel het sein voor de bomen om in rap tempo te verkleuren. De noordelijke helft van de V.S. kent een prachtige herfst. In november viel al wat sneeuw maar zonder veel accumulatie. Maar begin december brak de winter los. De eerste maandag werd alle verkeer, ook de luchthavens, volstrekt ontregeld. 25 tot 30 centimeter in een keer. Als die sneeuw er eenmaal ligt wordt zo veel warmte gereflecteert dat het ook niet meer warm wordt. Een goed pak sneeuw blijft meestal liggen tot het einde van de winter. Vorig jaar was dat half februari, maar dat kan ook tot eind maart duren. Toen vorig jaar het grote dooien begon, volgend op een sneeuwlaag die het hele weekend nog sneeuwpret bood, zaten we in ruim een week boven de twintig graden, warmer dan in Phoenix op dat moment, met aanhoudende zuidenwind. Dat bleef niet tot de zomer, maar toch wel aangenaam. Gemene kou kan tot in begin mei voorkomen, maar zoals wij meemaakten ook na begin april niet meer voorkomen.

Maar nu ligt er al een halve meter, en de echte wintermaanden moeten nog beginnen. Hoera! Want wat te doen? Wintersport. Kinderen worden in skipakken gestoken. Zo'n broek met bretels en voor- en achterpand tot aan de nek, en bijbehorend jack, dikke muts en handschoenen, en de sneeuwpret kan beginnen. Volwassenen kunnen dat ook doen, maar dossen zich althans op weg naar kantoor iets minder kleurrijk uit. Maar niet als ze vrij hebben. Heb ik al een keer verteld dat Amerikanen verzot zijn op felle kleuren? Preferabel niet bij elkaar passend. Gebruik je fantasie en hoe ziet een heuvel met Amerikaanse wintersporters er van afstand uit? Ouderen dragen een lange jas, winddicht van buiten met een fleece daaronder voor de warmte. Of een leren, maar het gewicht daarvan gaat snel vervelen. Ook bont doet het

nog erg goed bij de vrouwtjes! Aan de voeten dragen we dikke laarzen, ruige wandelschoenen, of overschoenen. De laatste keer dat ik die in Nederland zag was in de winter van 1963, je weet wel die van Reinier Paping. De nette schoenen neem je mee in de tas of ze staan al op kantoor. Dames hebben dan ook extra ruimte nodig voor een voldoende collectie! Op het hoofd dragen we een grote muts, vaak een gewone “schaats” muts, maar mijn “Russische” model met namaak bont van binnen en twee flappen over de oren houdt ook erg goed warm! En dat is de crux, warmte binnen houden! Velen dragen alleen oorwarmers, de meest luxe met ovale doppen die door een aluminium frame achterom het hoofd zijn verbonden en heel klein opvouwen.

En bij de omstandigheden hier moet je je goed kleden. We hebben al -24 C in de ochtenduren gehaald. Met een pittige wind rechtstreeks van de noordpool betekent dat goed in lagen kleden, lange jas anders worden de benen koud, en goed schoeisel. Dikke handschoenen, de dikke Hema exemplaren zijn goed tot ongeveer -18 , daaronder moet ik mijn motorfiets winterhandschoenen aan, en goede hoofdbedekking. Onder de $-20/22$ ook een doek over de onderste helft van het gezicht. Wind verergert deze condities aanzienlijk, hoe kouder hoe meer negatieve invloed. Ik kan dus echt wel geloven dat bij een harde koude wind automobilisten die vast komen te zitten met hun vervoermiddel en vervolgens lopend hulp gaan zoeken het soms niet redden. Je ziet dan ook veel mensen dekens e.d. in de auto meenemen, voor het geval dat. Bij extreme kou, -35 met harde wind, komt gemiddeld een keer per 10 jaar of zo voor, bevriest de voorruit van de auto terwijl de auto rijdt en de *defroster* voor de voorruit aanstaat. Niet leuk!

Het is dus zeer belangrijk om de gevoelstemperatuur in de gaten te houden. De *wind chill*, in de zomer is er de *heat index* want te heet is ook niet goed, is kortgeleden herijkt. Zonder zichtbare gevolgen overigens, maar het is goed dat iemand zich er druk over maakt.

In de stad is het meestal een paar graden minder koud, maar de wind onderlangs de wolkenkrabbers, natuurlijk net waar je voor een stoplicht staat te wachten, maakt de kou erger. En de lucht is dichtbij het meer ook vochtiger en voelt daardoor kouder aan. Vanaf het meer waaien ook vaak ijsdruppels de stad in. Dat is niet alleen koud, het doet gewoon pijn als die in je gezicht waaien. Die laatste 400 meter van station naar kantoor worden op zo een behoorlijke bezoeking!

Nog een waarschuwing. Als het iets minder koud wordt valt ijs van de wolkenkrabbers. Alhoewel de waarschuwingen voor vallend ijs meestal overdreven lijken, dit is tenslotte het land van het grote *sue*-en, heb ik niet zo lang geleden een stuk ijs op mijn voet gekregen. Je hoort ze niet aan komen vallen, en het doet goed pijn. Diezelfde dag moesten een kleine 20 mensen naar het ziekenhuis omdat het ijs op hun hoofd was terecht gekomen.

Sneeuw

Sneeuw scheppen is geen pretje. De eerste keer is leuk. Ha lekker, sneeuw! De tweede keer interessant. De derde keer dank je de lieve Heer op je blote knietjes dat de buurmen net een *snowblower* heeft aangeschaft. Die gebruik je vervolgens zo veel dat je je gedwongen voelt mee te betalen aan onderhoud en benzine. Want tegen de vijfde sneeuwbuï, 's avonds na thuis komst een uur hijgend en puffend schuiven, de volgende ochtend al weer 10 centimeter er bij, en vervolgens glij je uit over het ijs spoor op de oprit, veroorzaakt door de auto, dat nu onzichtbaar is onder de verse sneeuw, ga je dat witte spul haten. En het is ongezond. Per sneeuwbuï vallen 20 tot 30 heren, vreemd want ik had niet de indruk dat het sterke geslacht het monopolie heeft op sneeuwruimen, ten prooi aan hartfalen ten gevolge van sneeuwruimen. Later in de winter zakt dat aantal. Ja logisch.

Maar sneeuw is ook erg mooi, en goed geprepareerd geeft normaal winterweer, behalve de eerste sneeuwval die altijd iedereen schijnt te verrassen, geen onoverkomenlijke problemen. Er wordt ruim op tijd met vegen begonnen, en daarbij wordt maximaal veel materiaal ingezet. Veel bouwvakkers verdienen dan ook goed bij in de wintermaanden. Hun *truck*, sowieso al een stevige bak, wordt uitgebreid met een constructie voorop met schep en grote lampen en achterop een strooier. Er wordt niet bezuinigd op zout. De auto moet dan ook geregeld naar de wasserette.

Achterin onze straat woont een gozer die een aantal straten in de buurt als werkterrein heeft. Heel mooi, maar dat om vier uur in de ochtend heen en weer rijden met die diesel truck, en de milieu eisen voor diesels zijn hier aanmerkelijk minder subtiel dan voor vergelijkbare zelfontbrandingsmotoren in Europa, maakte me wel wakker maar niet met enthousiasme. Na een half uur was ie klaar en konden we doorslapen. Tot half zes toen de tegenoverbuurman ons wakker maakte met zijn *snowblower*, een opgevoerde stofzuiger die de opgezogen sneeuw door een soort van kachelpijp in de gewenste richting blaast. Heel fijn.

De trein rijdt, soms met enige vertraging, door. Wissels worden met gas verwarmt, en als dat onvoldoende is wordt petroleum op de sporen gegoten en aagestoken. De treinen rijden er gewoon overheen. Mooi gezicht, de aluminium rijtuigen die over de dansende blauwe vlammetjes van de wissels rijden. Veel bewoners van Chicago zijn in het bezit van een SUV of een *truck*, vierwiel aandrijving dus, en zien in sneeuwbuien vooral een uitdaging de mogelijkheden van hun voertuig eindelijk te testen. Vandaar dat dit soort voertuigen even vaak betrokken raakt bij ongevallen als gewone auto's. Met een voorwiel aangedreven auto is het redelijk goed vertoeven op besneeuwde wegen, maar taxi's, meestal klassieke achterwiel aangedreven sleeën hebben er meer moeite mee. Mijn Russische taxichaffeur pas geleden vindt dat geloof ik eerder een voordeel dan een nadeel. We zullen maar denken dat ie gewend is in de sneeuw te rijden met auto's met discutabele wegligging maar echt veilig voel je je niet op de achterbank van zo'n glijende moloch.

Wie wil daar nou wonen

Wij werken hier nogal met inhuur krachten, en een van de karakteristieken van de Verenigde Staten is dat de arbeidsmarkt zich over het hele land uitstrekt. Als je de juiste persoon niet om de hoek kunt vinden, dan laat je hem invliegen uit een ander deel van de V.S. Zo is er een gestadige stroom van binnenkomende *commuters* op de maandag ochtend, en een omgekeerde migratie elke vrijdag. Zo hoor je nog wel eens wat over andere streken in de staten.

De invliegers zijn totaal hyper over winterweer. Ze wonen niet voor niks in Florida, Georgia of Texas, en de eerste aankondiging van sneeuwvlokken gaat gepaard met krankzinnig bellen met reis agenten over of de vlucht nog door gaat. Nou wordt O'Hare vrij snel gesloten met sneeuw, maar deze *sun belt* bewoners overdrijven wel. Als het (interne) kwik zo oploopt komen ook de meest vreselijke gruwel verhalen over winter boven. Bewoners van deze streek halen daar hun schouders over op. Maar de immi's zien in het weer alleen maar meer ondersteuning voor hun vertrek uit de *snow belt*. Iedereen heeft wel een tijd van leven in het noord oosten doorgebracht en de zuidelingen hebben dan ook een complete mythologie aan winterverhalen om hun weerzien tegen wonen in die streken te rechtvaardigen.

Maar ze hebben een punt. Wat is er prettig aan om bijna het halve jaar in meer of minder diepe winter omstandigheden te leven? Die vraag wordt hier met een tegenvraag beantwoord. Wat is er prettig aan om het halve jaar in zulke vochtige hitte te zitten dat je alleen binnenshuis, *airconditioned*, prettig kunt vertoeven? En bij elke lichamelijke inspanning buiten je hart goed in de gaten moet houden? Op de winter kun je je kleden, extreme hitte kun je alleen buiten blijven. Eigenlijk vinden de mensen het hier een heel prettig klimaat. Met

duidelijke seizoenen, een zomer is een zomer en een winter een winter, met maar een enkele keer de extremen zoals die op noordelijkere of zuidelijker breedtegraden langdurig voorkomen, en niet overdreven vochtig.

En net als in Nederland is het weer een favoriet gespreksonderwerp. En juist het winterweer geeft wel heel veel aanleiding voor sterke verhalen en gezellig samen zijn. Het werk tempo zakt, gezamenlijke lunches worden binnen kantoor georganiseerd, je wordt mee uit op lunch genomen, en diners bestendigen de samenhang in de groep. Toch groepsgevoel in dit door en door individualistische land.

Wat nog meer? Opstaan in de winter is makkelijker doordat op deze zuidelijk breedtegraad (42 noord, gelijk aan Barcelona) de dag langer duurt, en doordat in combinatie met de ligging op de oostelijke rand van een tijdzone (Central Standard Time), de dag vroeg begint. Kerst dag is het om kwart over zeven al licht. Dat lukt je niet in Nederland! Daar is het tot half negen nog donker. Maar de avond valt net als in de lage landen aan de Noordzee om half vijf, vijf uur. En een hete lucht verwarming stookt het huis sneller warm dan een radiator verwarming. Alleen de sukkel die 's morgens het eerste op moet staan heeft pech. Ik dus. Open haarden worden hier nog fanatieker dan in Nederland gestookt, maar als het erg koud is moet je goed doorstoken om de rook kolom door het luchtkanaal heen te persen. Dat vereist enige planning.

Het andere seizoen: bouwvak

Ze zeggen dat Chicago twee seizoenen kent: Winter en bouwvak. Volgens mij klopt dat niet want in de winter wordt er zat doorgewerkt in de bouw. Maar het geeft wel aan dat de koude maanden grote indruk maken. Hoe ziet dat andere seizoen er eigenlijk uit?

Voorjaar

Na de winter volgt een kort voorjaar. Nou ja, dat is relatief. Wij vonden het lang duren eer het echt warm werd, maar dat was waarschijnlijk een fysieke reactie na de (voor ons) kou van de winter. Het voorjaar is gemiddeld aangenaam van temperatuur, maar wel met flinke schommelingen. In een dag kan het van lekker warm tot guur afdalen, en ik heb op thermometers in een straat (laSalle) op hetzelfde ogenblik een temperatuurverschil van 4 graden kunnen constateren tussen de hoek met de Chicago river en de hoek tegenover ABN AMRO, een afstand van een halve kilometer.

De natuur neemt een afwachtende houding aan. De eekhoorns en *chipminks* verschijnen zodra het een beetje lekker wordt weer ten tonele, en gezien de *roadkill* komen de wasberen en oppussums ook weer tevoorschijn uit hun winterverblijven, maar nog wel een beetje slaperig want in de zomer zie je er veel minder langs de weg. Zodra het kwik boven de twintig graden komt slaat de plantenwereld om en schieten bomen en struiken uit en in het groen. De vele vogels kwetteren dan weer volop.

Zomer

En dan is het opeens zomer. Na wekenlang aanhikken tegen dat het eindelijk een keer warm wordt breekt de *Gulf air*, de warme en vochtige lucht uit de Golf van Mexico eindelijk door. En schiet de thermometer zo door naar boven de 25, en soms 30 graden. Gauw de stoelen buitenzetten, en de hangmat ophangen, en flink er van genieten, de tweede avond is het meestal al warm dus kun je lekker lang buitenzitten na de uitgebreide barbecue die je nu ook zonder meer kunt organiseren, want na drie tot vier warme dagen verschijnt de vloek van de zomer: muggen. Een vervelende en pertinente plaag.

Maar overdag valt de overlast mee. In juli en augustus kan het knap heet worden, maar door de droge lucht valt de zweterigheid mee. Eerder Griekenland dan Regenwoud qua klimaat. Om de zoveel tijd vallen fikse buien, juli is de neerslag rijkste maand van het jaar, met torenhoge en daardoor alles eronder verduisterende onweersbuien. Soms komt daar een staartje aan in de vorm van een tornado, maar dat hebben wij nog niet mee gemaakt. Met centimeters neerslag in een paar uur en straten die tot riviertjes opzwellen is het zo al indrukwekkend genoeg.

Indian summer

Najaar is de mooiste tijd van het jaar in het middenwesten. De bladeren vallen, of hangen nog net aan de boom, in vaak schitterende kleur paletten, het is soms nog heerlijk warm overdag met een frisse buitentemperatuur in de nacht, en het is meestal droog. Niks geen natte kou of klamme harde wind. Geen najaarsstormen die de blaadjes van de bomen rukken en het leven verlammen. Tot eind oktober, soms begin november, kan de temperatuur dagenlang boven de twintig graden uitkomen. De lagere luchtvochtigheid dan in Nederland gebruikelijk betekent dat je ook bij 17 of 18 graden in T-shirt en korte broek nog buiten kunt lopen. 's Avonds buiten zitten is er niet meer bij. Zodra de zon weg is, de avonden vallen in het najaar tussen half en heel zeven uur, valt ook de temperatuur naar net boven vriespunt.

Maar ideaal weer voor actief buitenleven. Het is dan ook bijna even druk op het fietspad, het grote buiten door de velden bedoel ik, als in de zomer. En ook kamperen is nog goed te doen met het juiste materiaal.

Bladeren opruimen doe je met een blower. Wij niet, wij investeren niet in apparatuur, wij harken ons ongens, maar de meeste burens blazen de bladeren op een hoop en scheppen ze dan in de standaard *lawn bags*. Dat kan ook makkelijk want de bladeren zijn droog en goed waaibaar. En lang niet zo zwaar als natgeregende bladeren! En als je helemaal lui bent, dat zijn erg veel mensen hier, bel je de Mexicanen. Die hebben hier het monopolie op tuinwerk!

Dierenleed

Veel dieren houden het gezien voor de strenge winters hier. Ze migreren naar warmere streken, of verstoppen zich in een warm hol en vatten de winterslaap.

Voor de winter aanvangt is het dan ook een druk komen en gaan in de tuin. Alle appels die van de fruitbomen op de grond zijn gevallen worden opgeruimd, ook alle andere eetbare en bewaarbare zaken uit de tuin verdwijnen. En als de sneeuw dan valt wordt het rustig. Een paar grotere dieren zijn nog wel actief getuige de sporen in de sneeuw. Onder andere de konijnen die zich in onze composthoop achterin de tuin hebben gevestigd en die in een haat relatie met de eekhoorns leven zijn nog actief. Maar verder is het rustig.

Grotere vogels migreren naar warmere streken. Daarbij trekken vooral de canadese ganzen die soms met honderden tegelijk op een grasveld neerstrijken en subiet onderschijten met zure, bijtende witte *droppings*, de aandacht. Maar een groep ganzen die uit hun V formatie in een fraaie bocht, eerst vliegen ze over de langdingsplaats heen in verkenning, neerstrijken in het water, is een zeer fraai gezicht.

De lokale vogels hebben het zwaarder in de koude maanden. Die moeten goed worden geholpen. Het construeren van vogel voederbakken is dan ook tot een kunst geworden. In het lokale winkelcentrum is zelfs een speciaalzaak gevestigd. Prachtige exemplaren kun je er vinden, maar ook de simpele plastic bouw pakketten zijn heel effectief. Zo is ons in ieder geval terug gemeld uit Nederland. Effectiever dan de in Nederland gebruikelijke middelen.

Maar het andere, het sinistere dierenleed dat in de winter zichtbaar wordt heet bont. Heel veel dames dragen in de winter een bontjas, en uit observatie heb ik vast kunnen stellen dat de meesten er meer dan een hebben. En er gaan heel wat kleine zoogdieren in zo'n constructie want net als alle andere winterjassen zijn ook de bontjassen lang tot op de enkels. Natuurlijk worden de beestjes human gedood, maar daar heb ik eerlijk gezegd niet zo'n geloof in.

Nieuws van het front – regen of sneeuw?

Weer op het Web is een van de weinige instant success verhalen. Zie bijvoorbeeld intellicast en weatherchannel (<http://www.weather.com/>). Maar ook via portals zoals Yahoo krijg je toegang tot al dan niet lokale weersvoorspellingen. En weerskaarten, radar beelden, neerslaghoeveelhden, elke statistiek die je maar zou kunnen gebruiken is wel ergens te vinden.

Weer sites zijn alomtegenwoordig op het Internet en een van de *success stories*. Daarom alleen sites rondom Chicago: <http://www.weatherpages.com/chicago/>, let op de 14 daagse verwachting, Intellicast voor Chicago,

<http://www.intellicast.com/Local/USLocalStd.asp?loc=kord&seg=LocalWeather&prodgrp=Forecast&product=Forecast&prodnave=none>, de enige met Celcius, en de beste, de site van de Chicago Tribune, <http://www.weatherpoint.com/ct/>. Let op de bewegende beelden die je ook kunt vinden op www.nbc5.com.

Een aantal termen die in weersvoorspellingen worden gebruikt:

Clipper	Een sneeuwstorm, meestal een Texas of <i>Panhandle clipper</i> , of een Montana clipper. De eerste zijn erger want ze zwaaien omhoog (naar het noorden) vanaf de Oklahoma <i>panhandle</i> (kijk op een kaart van de V.S. voor de verklaring van de term) en bevatten dus veel (golf van Mexico) vocht. Die uit Montana zijn kouder want ze trekken polaire lucht met zich mee.
Flurry	Sneeuwbuien die geen problemen veroorzaken
Sleet	Natte sneeuw of hagel. Wordt meestal gebruikt voor sneeuw die niet blijft liggen maar wel problemen veroorzaakt
Blizzard	Officieel "A violent snowstorm with winds blowing at a minimum speed of 35 miles (56 kilometers) per hour and visibility of less than one-quarter mile (400 meters) for three hours" (www.dictionary.com). In de praktijk elke sneeuwbuie met voelbare wind. Weet je nog, <i>big, bigger, best?</i>
Storm	Elke sneeuwbuie die geen <i>blizzard</i> is, of een regenbuie met al dan niet voorbijgaand onweer. Hoeft dus geen harde wind te zijn!
Ice rain	Ijzel. De term <i>glazed frost</i> die in het bekende pakket Vertaal! wordt gebruikt heb ik nog nooit gehoord.

Werken in the USA – till next time...

Volgende keer een extra lange aflevering.

Addendum – how is Holland?

Hoe is het om na meer dan een jaar in de Verenigde Staten weer (kort) in de nederlanden terug te zijn? Zoals te verwachten valt is er niet veel verandert. Het is nog drukker geworden, de treinen zijn nu echt overvol, en er zijn allerhande vreemd gevormde, korte maar hoge auto's bijgekomen. Maar verder hetzelfde landje gebleven.

Het is dus gezelliger winkelen, en er is meer mode, maar minder grote maten te vinden. Het geklepper in mobieltjes is nog irriteranter geworden, en de teruggang in verkeersfatsoen is doorgegaan. Sowieso komt de publieke ruimte in Nederland niet onderhouden uit. Ook valt op dat de jeugd een erg grote bek heeft. Dat komen wij in Chicago niet tegen, hoe pubers hier ouderen van repliek dienen.

Afgelopen week hebben we ook een vergelijking kunnen maken met de ouderwetse Hollandse winter want opeens was het een witte kerst. De eerste in 19 jaar. Geen dank, we nemen graag het weer mee vanuit Chicago. Natte sneeuw hier, je kunt er zo een bal van maken wat bij ons niet kan. De auto glijdt ook meer over het dunne laagje, waarschijnlijk omdat het nattiger is. Maar het verijst niet zo snel als met fatsoenlijke winter temperaturen. En er valt niet zo veel, maar ziet er wel sympathieker uit op het Hollandse landschap dan op de prairie. En minder burenplicht hier. Hele stukken stoep waren twee dagen na de eerste sneeuw nog besneeuwd. Dat is bij ons niet mogelijk.

Het is hier wel warm. Ik heb de neiging om zonder jas naar buiten te lopen, omdat je niet meteen als je de deur uitloopt wordt afgestraft door strenge koude. Bij ons hoeft je de neus maar buiten de deur te steken om de kou te voelen. Hier voel je pas na enige tijd kou door de kleren heendringen. Levert me wel veel verbaasde blikken op.

A wintertale

Het volgende stuk is geschreven tijdens vlucht AA1647, Chicago naar Austin, Texas, een universiteit stadje in het midden van deze grote staat, toevallig ook de hoofdstad, en bekend jachtterrein van de jongedames Bush.

Een winterlandschap kan betoverend schoon zijn, sprookjesachtig mysterieus twinkelend alles bedekkend in het koude zonlicht. Vooral als het flink vriest en de ijskristallen opwaaien uit de sneeuwlaag. Maar vanuit de lucht levert de sneeuw een wel heel aparte sensatie op. Dat mocht ik beleven op een volledig wolkenloze vlucht van Chicago naar Austin, Texas, ondernomen kort nadat George W. Bush naar Washington was vertrokken. In Austin was het een Hollands voorjaarsweertje, maar Chicago zat nog diep in de winter.

Wat is er zo bijzonder aan vliegen in de winter? Het uitzicht. Zelden zijn de tijden dat je vanuit een vliegtuig zonder hindernissen naar beneden kunt kijken. Twee dagen voor mijn excursie naar de thuis stad van de huidige president van de Verenigde Staten bleek mij dat weer toen ik met de KLM bus, de dagelijkse retour Jumbo Amsterdam – Chicago, naar huis vloog. Nog voordat de vliegmachien de Nederlandse kust passeerde zaten we al in de wolken, een erg dikke laag, en het duurde lang voor we weer in het zonnetje kwamen, en pas boven de stad met de brede schouders werd het weer klaar. Wel een mooi gezicht die wolkenkrabbers op een kluitje in de loop en langs de kust.

Niet zo boven het Amerikaanse vasteland. Echte winter lucht is kraak, kraak en kraak helder over de Canadese toendra zo naar Chicago gewaaid. Geen spatje vocht zit erin. Je kunt van 35000 voet ram omlaag kijken en elk afzonderlijk huis, elke auto op straat, het pad naar de voordeur, is duidelijk waar te nemen. Het eerste stuk vlogen we ook nog lekker laag, en tot aan Sint Louis parallel aan de autoweg, eerst de I-355 en toen de I-55. Zo vlogen voor de oorlog ook de Dakota's van TWA parallel aan route 66, want dat is de route die je volgt, van Chicago heel Amerika door. Het gemier van de auto's was goed te volgen. En ook de vele steenkolen centrales, het enige alternatief voor de kerncentrales die de lokale elektriciteit maatschappij, ComEd, exploiteert, steken flink uit. Niet alleen is de rook kolom zeer helder zichtbaar, een mooi gezicht van boven, de zwarte steenkool bergen steken flink af bij het besneeuwde landschap. En de afwatering maakt dat de rivier of het meer dat de centrale steevast begeleidt niet bevroren is maar mysterieus donker afsteekt.

De meeste rivieren en kanalen zijn echter dichtgevroren. Net als Lake Michigan tot op ongeveer drie kilometer van de kust. Geen elfstedentocht ijs overigens, daar kruist het te veel voor. Het grillige patroon van vastvriezen en de lijnen die de sneeuw daarop trekt maakt rivieren goed zichtbaar, maar verwacht als het om de omtrekken van meren gaat. Ook was zo duidelijk waar te nemen dat de Mississippi het heel ruim neemt met z'n stroombed. Lange omhalen van bochten, superbrede uiterwaarden, ver doorhalende zijtakken en breed uitgestreken meanders bieden een chaotisch geheel.

Wegen steken des te beter uit. Je ziet van tien kilometer hoogte nog duidelijk de middenberm van de *interstate*. Buiten de bewoonde streken, dat betekent dus overal in Illinois, een staat drie keer groter dan Nederland, behalve rondom Chicago, is een strak rechthoekig patroon zichtbaar. Een soort van Noord-Oost polder van 300 bij 700 kilometer. Hier komt dus al dat graan en soja vandaan, maar vandaag is het dik toegedekt door de sneeuw. In het midden van elke zijde van de rechthoek een boerderij, en om de 7 tot 10 rechthoeken een dorp.

Autosnelwegen en treinlijnen gaan daar dwars doorheen. Net zichtbaar zijn landweggetjes die weliswaar niet donker gekleurd zijn, er ligt dus nog sneeuw op, maar die wel berijdbaar zijn voor landbouwvoertuigen. En 4x4 pick ups, standaard vervoermiddel buiten de stad. Die weggetjes meanderen enigszins binnen de rechthoek, zonder echt uit de band te springen met een fatsoenlijke bocht.

Wat ook goed zichtbaar is zijn vliegtuigen in de lucht. En rondom Chicago is het goed druk. Het zal allemaal wel goed geregeld zijn, maar als je onder je een andere *jet* ziet wiens pad wordt gekruist, al vliegt ie een kilometer of meer lager, links en rechts zie je ze ook vliegen, en verderop worden ook *contrails* gevormd, dan loop je toch te hopen dat de piloten het allemaal goed in de kijker hebben want dat luchtverkeer begeleidssysteem hier is geloof ik al 30 jaar oud. Hier lopen de verkeerswegen in de lucht dicht bij elkaar. Met regelmaat zie ik vliegtuigen in tegenovergestelde richting steeds op gelijke afstand van ons voor bij komen. En op deze hoogte gaat het en stuk rapper dan dicht bij de grond. Swoesj, daar gaat de United uit Denver. Voor mijn gevoel komen we er vrij dicht bij, maar dat ik het kan navertellen betekent dat het verder wel goed ging.

In ieder geval is het resultaat van al dat witte poeder op de grond, sneeuw is hier niet dat natte plakspul dat jullie gewend zijn maar een los poeder dat in je hand verkrumeld als je probeert er een bal van te maken, dat je over een grote landkaart vliegt. Met de *road atlas* in de hand heb je geen GPS nodig om precies te weten waar je bent.

Boven St. Louis wordt het sneeuwdek dunner en de lucht *hazy* zoals de piloot, zoals elke piloot op een binnenlandse vlucht bijsnabbeld als *tour guide*, opmerkt. "rechts ziet u Springfield, hoofdstad van Illinois", "aan uw linkerhand de *Archway* bij de samenloop van Missouri en Mississippi". Het landschap verandert radicaal in de beurt van het oude fort Louis. Heuvelruggen bepalen de vorm van het landschap, en nadat Mississippi en Missouri ten zuiden van de metropool waar Boeing, vroeger McDonnell, zijn gevechtsvliegtuigen bouwt zijn samengevloeit is het rustieke wit vervangen door zwarte, bruine of groene vegen in het landschap. Waar Missouri (de staat) overgaat in Arkansas verdunt de sneeuwlaag tot verspreide vlekken en vullen waterdruppels in dergelijke mate weer de atmosfeer dat alleen de grote lijnen nog goed zichtbaar zijn. Weg sprookjes wereld. De wereld beneden lijkt opeens erg ver weg. De sneeuw op de grond verbond me er mee. Die band is gebroken. Ik voel met weer in een aluminium buis zitten.

Ik denk dat ik het projectplan dat we gaan bespreken nog maar eens goed ga doornemen.